

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะได้เสนอผล
ดังต่อไปนี้

- 4.1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์
- 4.2 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
- 4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
- 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษา

- 4.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในทัศนะนักวิชาการ

4.1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 73 โรงเรียน แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามตำแหน่งในปัจจุบัน เพศ อายุ อายุราชการ
วุฒิการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในโรงเรียน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ (n=73)
1. ตำแหน่งปัจจุบันของผู้ให้สัมภาษณ์		
-ครูใหญ่	9	12.32
-อาจารย์ใหญ่	32	43.84
-ผู้อำนวยการ	32	43.84
2. เพศ		
-ชาย	69	94.52
-หญิง	4	5.48
3. อายุ		
-30 - 40 ปี	9	12.32
-41 - 50 ปี	40	54.79
-51 - 60 ปี	24	32.89
4. อายุราชการ		
-11 - 15 ปี	3	4.11
-16 - 20 ปี	30	41.10
-21 ปีขึ้นไป	40	54.79
5. วุฒิการศึกษา		
-ปริญญาตรี	54	73.97
-ปริญญาโท	19	26.03
6. ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารในโรงเรียนปัจจุบัน		
-1 - 3 ปี	26	35.62
-4 - 6 ปี	24	32.89
-7 - 9 ปี	13	17.80
-10 ปีขึ้นไป	10	13.69

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดจำนวน 73 คน นั้นส่วนใหญ่จะเป็นตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการ ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 43.84 จำแนกเป็นเพศชายมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 94.52 อายุของผู้ให้สัมภาษณ์จะอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.79 อายุราชการจะอยู่ในช่วง 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.79 วุฒิการศึกษาจะเป็นปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.97 และระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารในโรงเรียนปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.62 จากสถานการณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ วิเคราะห์ได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่นนั้น ส่วนใหญ่จะดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี และมีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ และมีประสบการณ์ในการทำงานมานาน ส่วนระดับการศึกษานั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีอยู่ในระดับปริญญาโทค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่า มีการพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอในด้านการศึกษาอันที่จะก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลต่อไปในอนาคตและระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารในโรงเรียนปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1-3 ปี แสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนในการบริหารโรงเรียนตลอดเวลา ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นไปได้ด้วยดีเพราะจะได้กระตุ้นให้ครู อาจารย์ ปรับตัวในการทำงานเข้ากับผู้บริหารคนใหม่ตลอดเวลา

4.2 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

จากข้อสัมภาษณ์ที่ต้องการทราบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนนั้นในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร โดยผู้สัมภาษณ์ได้แยกประเด็นการสัมภาษณ์ด้านต่าง ๆ สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านการบริหารทั่วไปจำแนกออกเป็น

1) การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียน โดยข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ว่าชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความถี่และร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาโรงเรียน

ข้อสังเกต	ความถี่ (n=73)	ร้อยละ
ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	6	8.22
มี	67	91.78
การมีส่วนร่วมอยู่ในลักษณะ		
เป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา	38	56.72
เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน	39	58.21
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ	36	53.73
เป็นแหล่งข้อมูลให้กับโรงเรียน	42	62.69
ชุมชนตระหนักในการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโรงเรียน	39	58.21
เป็นผู้ร่วมวางแผนพัฒนาโรงเรียน	22	32.84
เป็นผู้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษา	34	50.75
เป็นผู้เสนอความต้องการของชุมชนเพื่อประโยชน์ในการวางแผน	32	47.76
มีสมาคมผู้ปกครองนักเรียน	12	17.91

จากตารางที่ 2 การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าควรรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมถึงร้อยละ 91.78 แสดงว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้ ส่วนลักษณะการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การร่วมในลักษณะเป็นแหล่งข้อมูลให้กับโรงเรียนร้อยละ 62.69 และรองลงมาได้แก่ การเป็นที่ปรึกษา 58.21 รุ้สึกตระหนักและ เป็นกรรมการการศึกษาตามลำดับ ส่วนการร่วมโดยมีสมาคมผู้ปกครองนักเรียน นั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 17.91 เท่านั้น

2) การจัดองค์การโดยข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดองค์การหรือแบ่งงานในโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความถี่ และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านการจัดองค์การ

ข้อสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ (n=73)
ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดองค์การหรือแบ่งงานในโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	22	30.14
มี	51	69.86
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
ให้ข้อเสนอแนะบุคคลที่ควรตั้งเป็นกรรมการศึกษา	36	70.59
ให้ข้อเสนอแนะหรือข้อท้วงติงคณะกรรมการการศึกษา	16	31.37
ให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครู อาจารย์ ถ้าจัดแบ่งงานไม่เหมาะสม	6	11.76
ให้ข้อเสนอแนะในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน	23	45.09
ให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดและวางแผนการจัดกำลังคน	8	15.68

จากตารางที่ 3 พบว่า ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดองค์การหรือแบ่งงานในโรงเรียนนั้นร้อยละ 69.86 ยังมีความเห็นว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมอยู่จำนวนมากกว่าและสิ่งที่ทางโรงเรียนต้องการได้จากชุมชนในด้านการจัดองค์การนั้นมากที่สุดคือ ให้ชุมชนเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะบุคคลที่ควรตั้งเป็นกรรมการศึกษา ซึ่งมีถึงร้อยละ 70.59 ส่วนการจัดบุคลากรและกำลังคนทางโรงเรียนดูเหมือนว่ายังไม่ต้องการให้ชุมชนเข้ามาร่วมจัดการในจุดนี้ ซึ่งอาจจะทำให้ยุ่งยากในการบริหารงานก็เป็นได้

3) การบริหารงานบุคคล โดยข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ว่า ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน
บุคลากร

ข้อสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ (n=73)
ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	18	24.66
มี	55	75.34
การมีส่วนร่วมควรมีในลักษณะ		
มีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนเกี่ยวกับงานบริหารบุคคลของโรงเรียน	9	16.36
เป็นกรรมการให้ข้อเสนอแนะในการคัดเลือกและสรรหาบุคลากร	8	14.55
เป็นกรรมการร่วมในการปฐมนิเทศครูใหม่	12	21.82
เป็นกรรมการร่วมในการพิจารณาส่งบุคลากรไปศึกษาอบรมหรือดูงาน	1	1.81
เป็นกรรมการในการพิจารณาความดีความชอบของครูและบุคลากรในโรงเรียน	1	1.81
ช่วยรายงานความประพฤติของครูให้โรงเรียนทราบเป็นครั้งคราว	33	60.00
มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพหรือผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ในโรงเรียน	6	10.91
มีส่วนในการพิจารณาครูดีเด่นประจำปีการศึกษา	7	12.73
มีส่วนในการแก้ไขปัญหาบุคลากรทดแทน	17	30.91
มีส่วนในการ Promote ครูให้มีโอกาสเป็นผู้บริหาร	8	14.55
มีส่วนจัดหาทุน (เช่น ไรตารี โลอนส์) เพื่อมาใช้ในการพัฒนาครู	28	50.91

จากตารางที่ 4 พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานบุคคลนั้น พบว่า ร้อยละ 75.34 เห็นสมควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะให้ช่วยรายงานความประพฤติของครูให้โรงเรียนทราบเป็นครั้งคราวมีถึงร้อยละ 60 และสิ่งที่ต้องการก็คือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดหาทุนเพื่อนำมาพัฒนาครูมีอยู่ร้อยละ 50.91 ส่วนด้านการพิจารณาการบริหารงานบุคคล

ภายในโรงเรียนนั้น แทบจะทุกโรงเรียนยังเห็นว่าชุมชนยังไม่ถึงเวลาที่จะมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับ
สังเกตจากร้อยละที่ได้จะต่ำกว่าร้อยละ 50 อยู่มาก

4) การอำนวยความสะดวก การตัดสินใจสั่งการ โดยข้อสังเกตจะเป็นลักษณะที่ชุมชนควร
เข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวก หรือตัดสินใจสั่งการของโรงเรียน หรือไม่อย่างไร ได้ผล
ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านการอำนวยความสะดวก
การตัดสินใจสั่งการ

ข้อสังเกต	จำนวน	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนมีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวก หรือการตัดสินใจสั่งการของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	36	49.31
มี	37	50.69
การมีส่วนร่วมควรมีในลักษณะ		
มีส่วนร่วมในการวางแผนหรือกำหนดแนวทางทิศทางการบริหารและการจัดการในโรงเรียน	15	40.54
เป็นการรวมการร่วมพิจารณากลั่นกรองและให้ความเห็นชอบในการวางแผนปฏิบัติงาน	6	16.22
ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผน	4	10.81
ร่วมปรับปรุงแก้ไขแผนให้เข้ากับสภาพชุมชน	17	45.95
มีส่วนร่วมในการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว	15	40.54

จากตารางที่ 5 พบว่า ในด้านการอำนวยความสะดวก หรือการตัดสินใจสั่งการ ปรากฏว่าความ
ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และบทบาทในด้านนี้ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 49.31 เห็นว่า

ไม่ควรมีและร้อยละ 50.69 เห็นว่าการมีบทบาทจะเห็นได้ว่าตรงจุดนี้ โรงเรียนยังต้องการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในลักษณะครั้งต่อครั้งคือ ยังไม่ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป เหมือนหัวข้ออื่นที่ผ่านมา และบทบาทที่ให้อัตตบแบบสัมภาษณ์ต้องการในด้านนี้มากที่สุด คือให้ชุมชนร่วมปรับปรุงแก้ไขแผนให้เข้ากับสภาพชุมชน ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 45.95 เป็นความหมายว่าโรงเรียนกับชุมชนต้องไปด้วยกัน เมื่อเวลาต้องการปรับปรุงแก้ไขแผน ส่วนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดทิศทาง แนวทางนั้นยังไม่ต้องการมากนัก

5) การประสานงานโดยข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการประสานงานของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านการประสานงาน

ข้อสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประสานงานของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	3	4.11
มี	70	95.89
การมีส่วนร่วมควรมีในลักษณะ		
เป็นอาสาสมัครแจ้งข่าวสารหรือเป็นแหล่งข่าว	3	44.29
เป็นชมรมหรือกลุ่มที่คอยประสานงานกับโรงเรียนเกี่ยวกับงานประเพณีหรือกิจกรรมชุมชน	43	61.43
เป็นกรรมการร่วมคณะกรรมการประสานงานของโรงเรียน	38	54.29
เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานอื่นหรือชุมชนอื่นให้กับโรงเรียน	34	48.57

จากตารางที่ 6 พบว่า การบริหารด้านการประสานงาน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรมีให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมถึงร้อยละ 95.89 แสดงว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้ ส่วนลักษณะการมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การร่วมในงานประเพณีหรือกิจกรรม

ชุมชนเป็นคณะกรรมการร่วมประสานงานกับโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนมีความต้องการให้ชุมชนร่วมปฏิบัติ

6) การรายงานผลโดยข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรายงานผลของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านการรายงาน

ข้อสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ (n=73)
ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการรายงานผลของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	9	12.33
มี	64	87.67
การมีส่วนร่วมควรมีในลักษณะ		
เป็นการรวมการร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน	11	17.18
การร่วมประชุมประจำปีของโรงเรียน	33	51.56
ช่วยรายงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อชุมชน	39	60.94
เป็นศูนย์เผยแพร่ข่าวสารให้กับโรงเรียน	34	53.13

จากตารางที่ 7 พบว่าในด้านที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรายงานผลของโรงเรียนนั้นปรากฏว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 87.67 เห็นด้วยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในด้านนี้ในลักษณะที่ทำให้เข้าร่วมประชุมประจำปีของโรงเรียน ช่วยรายงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อชุมชนและสาธารณชนเป็นศูนย์เผยแพร่ข่าวสารให้กับโรงเรียน ซึ่งในลักษณะดังกล่าวนี้ความคิดเห็นเกินร้อยละ 50 ทั้งสิ้น ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานนั้น คิดว่าไม่ควรให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องมากนัก

7) การบริหารงบประมาณข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อสัมภาษณ์	จำนวน	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	2	2.74
มี	71	97.26
การมีส่วนร่วมควรมีในลักษณะ		
เป็นกรรมการงบประมาณของโรงเรียน	1	1.41
เป็นชมรมหรือกลุ่มที่สนับสนุนงบประมาณของโรงเรียน	23	32.39
เป็นผู้บริจาคเงินหรือครุภัณฑ์ให้กับโรงเรียน	61	85.92
เป็นคณะกรรมการร่วมตรวจสอบภายในโรงเรียน	1	1.41
จัดหาแหล่งทุนสนับสนุนงบประมาณโรงเรียน	44	61.97
ติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณโรงเรียน	8	11.27

จากตารางที่ 8 พบว่าในด้านการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนนั้น ร้อยละ 97.26 เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในด้านนี้ แต่เป็นในลักษณะที่เป็นผู้บริจาคเงิน หรือครุภัณฑ์ให้กับโรงเรียน ซึ่งมีถึงร้อยละ 85.92 และเป็นผู้จัดหาแหล่งเงินทุน สนับสนุนงบประมาณของโรงเรียนมีร้อยละ 61.97 ส่วนการบริหารงบประมาณภายในโรงเรียนนั้นยังเห็นว่าชุมชนยังไม่ควรเข้ามาเป็นกรรมการตรวจสอบประเมินผล การบริหารมากนัก ควรจะเป็นเรื่องของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่า

4.2.2 ด้านวิชาการ

ด้านวิชาการทางผู้วิจัยไม่ได้จำแนกรายละเอียดเป็นหัวข้อย่อยในด้านนี้ไว้ เนื่องจากเห็นว่ามีความสมบูรณ์อยู่แล้ว ลักษณะข้อสัมภาษณ์จะเห็นว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในด้านวิชาการ

ข้อสังเกต	ความถี่	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านวิชาการของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	0	0
มี	73	100.00
การมีส่วนร่วมควรมีในลักษณะ		
จัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดของโรงเรียน	45	61.64
จัดหาหนังสือเรียนให้แก่นักเรียน	23	31.51
ร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่โรงเรียนจัดขึ้น	41	56.16
ช่วยระดมทุนในการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อ	47	64.38
เป็นวิทยากรท้องถิ่นช่วยงานวิชาการโรงเรียน	51	69.86
เป็นกรรมการพิจารณากำหนดหลักสูตรท้องถิ่น	9	12.33
เป็นกรรมการกำหนดแผนการเรียนประจำปี	1	1.37
ระดมทุนการเข้าเรียนต่อของนักเรียนในชุมชน	48	65.75
ระดมทุนและควบคุมความประพฤติของนักเรียนในชุมชน	44	60.27
ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน	14	19.18
ติดตามข่าวสารด้านวิชาการที่ทันสมัยและชี้แนะแก่โรงเรียน	19	26.03

จากตารางที่ 9 พบว่า ในด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนนั้น ปรากฏว่าร้อยละ 100 เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ควรจะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในด้านวิชาการในโรงเรียน ซึ่งอยู่ในลักษณะต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นเกินร้อยละ 50 ซึ่งโรงเรียนต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมคือ ชุมชนเป็นวิทยากรท้องถิ่นช่วยงานวิชาการโรงเรียน ร้อยละ 69.86 ระดมทุนการเข้าเรียนต่อของนักเรียนในชุมชน ร้อยละ 65.75 ช่วยระดมทุนในการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อ ร้อยละ 64.38 จัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดของโรงเรียน ร้อยละ 61.64 ระดมทุน

และความคุ้มค่าประพจน์ของนักเรียนในชุมชน ร้อยละ 60.27 และร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่โรงเรียนจัดขึ้น ร้อยละ 56.16 ตามลำดับ

4.2.3 ด้านอาคารสถานที่ จานแนออกเป็น

1) การจัดสร้างอาคารสถานที่ ข้อสัมภาษณ์เป็นลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการสร้างอาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าความถี่ ค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่

ข้อสัมภาษณ์	ความถี่	ร้อยละ (n=73)
ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการสร้างอาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	10	13.69
มี	63	86.31
การมีส่วนร่วมควรมีในลักษณะ		
เป็นการรวมการบริหารด้านอาคารสถานที่	8	12.69
จัดหาทุนและวัสดุสำหรับการก่อสร้าง	47	74.60
ช่วยเหลือดำเนินการก่อสร้างหรือจัดสถานที่	34	53.97
เป็นที่ปรึกษาทางด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียน	22	34.92
ติดตามและประเมินการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ของโรงเรียน	9	14.29
ร่วมให้คำปรึกษาในการกำหนดผังมาตรฐานโรงเรียน	11	17.46
ดูแลการใช้พื้นที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด	30	47.62

จากตารางที่ 10 พบว่า ในด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่จะเห็นว่าควรจะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทถึงร้อยละ 86.31 โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาทุน และวัสดุสำหรับการก่อสร้างถึง ร้อยละ 74.60 และให้ชุมชนช่วยเหลือดำเนินการก่อสร้างหรือจัดสถานที่คิดเป็น

ร้อยละ 53.97 ซึ่งในทั้งสองด้านนี้เป็นความต้องการของโรงเรียนที่อยากจะได้จากชุมชน ส่วนการเป็นกรรมการบริหาร กำหนดผัง การติดตามประเมินผลนั้น คาดว่าคงยังไม่ต้องการให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก

2) การใช้อาคารสถานที่ ข้อสัมภาษณ์เป็นลักษณะที่ว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในด้านการใช้อาคารสถานที่

ข้อสัมภาษณ์	ความถี่	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	0	0
มี	73	100.00
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
ใช้ในการประชุมเพิ่มพูนความรู้แก่ชุมชน	52	71.23
ใช้สถานที่ประกอบพิธีกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ	63	8.22

จากตารางที่ 11 พบว่า ในด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้นร้อยละ 100 ของผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการ ทั้งจัดประชุมเพิ่มพูนความรู้ ใช้สถานที่ประกอบพิธีกรรม กิจกรรมต่าง ๆ อีกหลายอย่างนับว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ทางโรงเรียนกับชุมชนจะได้มีส่วนร่วมกันในการจัดกิจกรรมมากขึ้น มีการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนได้ ทำให้ชุมชนและโรงเรียนไม่แปลกแยกจากกัน

3) การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทชุมชนในด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

ข้อสังเกต	ความถี่	ร้อยละ (n=73)
ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	9	12.33
มี	64	87.67
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
ร่วมรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาด สวยงาม ร่วมรื้อทั้งบริเวณอาคารสถานที่	45	70.31
จัดหางบประมาณเป็นทุนปรับปรุง หรือซ่อมแซม	36	56.25

จากตารางที่ 12 พบว่า ในด้านที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้น ปรากฏว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 87.67 เห็นว่าชุมชนควรจะมีบทบาทในด้านนี้อยู่ทั้งทางด้านร่วมรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาดสวยงาม ร่วมรื้อ ทั้งบริเวณอาคารสถานที่ ตลอดจนจัดหางบประมาณเป็นทุนปรับปรุง หรือซ่อมแซมจากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่าทางโรงเรียนยังต้องการให้ชุมชนเข้ามาดูแลในด้านอาคารสถานที่อยู่ในลักษณะช่วยเหลือปรับปรุงซ่อมแซม

4) การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ข้อสังเกตเป็นลักษณะที่ว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่ ได้ผลตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมดูแลอาคารสถานที่

ข้อสังเกต	ความถี่	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	28	38.36
มี	45	61.64
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
ร่วมรักษาความปลอดภัยให้ใช้การได้ตลอดเวลา	45	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่า ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดูแลอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้นเมื่ออยู่ร้อยละ 61.64 ที่ยังต้องการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในจุดนี้ และเข้ามาร่วมในลักษณะช่วยรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ ให้ใช้การได้ตลอดเวลาถึงร้อยละ 100 แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของโรงเรียนที่อยากให้ชุมชนมาช่วยดูแลควบคุมทางด้านนี้ นอกเหนือจากครู อาจารย์ เยาวชน และยังมีข้อเสนอแนะมาอีกว่า ชุมชนควรจะมาช่วยในด้านช่วยกันทำความสะอาดบริเวณอาคารสถานที่อีกทางหนึ่งด้วย

5) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ข้อสังเกตเป็นลักษณะที่ว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการประเมินผล การใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับในด้านการประเมินผลการใช้
อาคารสถานที่

ข้อสัมภาษณ์	ความถี่	ร้อยละ (n=73)
ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	25	34.25
มี	48	65.75
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
แสดงความคิดเห็นในการใช้อาคารสถานที่	41	85.42
เก็บข้อมูลจำนวนครั้งของการใช้อาคารสถานที่	14	29.17

จากตารางที่ 14 พบว่า ในด้านที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้
อาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้นปรากฏว่า ร้อยละ 65.75 ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทใน
เรื่องนี้ ในลักษณะแสดงความคิดเห็นในการใช้อาคารสถานที่ ร้อยละ 85.42 ส่วนในด้าน
ข้อมูลการประเมินผลต่าง ๆ ชุมชนยังไม่ควรมีบทบาทเข้ามา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชุมชนมีส่วนร่วม
ในด้านเป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะเท่านั้น

4.2.4 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน จำแนกออกเป็น

1) การรับนักเรียน ข้อสัมภาษณ์ในส่วนนี้จะ เป็นลักษณะที่ว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อ
การรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทชุมชนในด้านการรับนักเรียน

ข้อสัมภาษณ์	ความถี่	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการรับนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	2	2.73
มี	71	97.26
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
รณรงค์การเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา	51	71.83
ให้ข้อเสนอแนะต่อทางโรงเรียนเกี่ยวกับการรับนักเรียน	44	61.97
เป็นที่ปรึกษาด้านการรับนักเรียน	28	39.44
ติดตามและประเมินผลการรับนักเรียน	11	15.49
ส่งเสริมให้บุตรหลานเรียนโรงเรียนใกล้บ้าน	59	83.09
ช่วยสำรวจจำนวนเด็กที่จะเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา	29	40.85

จากตารางที่ 15 พบว่า ในด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการรับนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนด้วยนั้น ร้อยละ 97.26 คิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในลักษณะส่งเสริมให้บุตรหลานเรียนโรงเรียนใกล้บ้าน ร้อยละ 83.09 รณรงค์การเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 71.83 และให้ข้อเสนอแนะต่อทางโรงเรียนเกี่ยวกับการรับนักเรียน ร้อยละ 61.97 ตามลำดับ

2) การจัดบริการและให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียน ข้อสัมภาษณ์จะเป็นลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดบริการ และให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียนในโรงเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในด้านการจัดบริการและให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียน

ข้อสังเกต	ความถี่	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการจัดบริการ และสวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียนในโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	3	4.11
มี	70	95.89
การมีส่วนร่วมการอยู่ในลักษณะ		
ให้ทุนการศึกษา	60	85.71
ร่วมแนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวอาชีพ	46	65.71
ช่วยเหลือเกี่ยวกับน้ำดื่มของนักเรียน	41	58.57
ช่วยเหลือเกี่ยวกับอาหารกลางวันของนักเรียน	24	34.29
ช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรมประเพณี ดนตรี กีฬา	60	85.71
จัดการรถโรงเรียน รถจักรยาน	30	42.86

จากตารางที่ 16 พบว่า จากข้อสังเกตในด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดบริการและให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียนในโรงเรียนนั้น ร้อยละ 95.89 ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ ในด้านให้ทุนการศึกษา ร้อยละ 85.71 ช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรมประเพณี ดนตรี กีฬา ร้อยละ 85.71 ร่วมแนะแนวการศึกษาต่อ และแนะแนวอาชีพ ร้อยละ 65.71 และช่วยเหลือเกี่ยวกับน้ำดื่มของนักเรียน ร้อยละ 58.57 ตามลำดับ

3) การรักษาวินัยและควบคุมความประพฤติของนักเรียน ข้อสังเกตจะเป็นลักษณะที่ว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการรักษาวินัย และควบคุมความประพฤติของนักเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทชุมชนในด้านการรักษาวินัย และควบคุมความประพฤติของนักเรียน

ข้อสัมภาษณ์	ความถี่	ร้อยละ (n=73)
ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการรักษาวินัย และควบคุมความประพฤติของนักเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	0	0
มี	73	100.00
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
รายงานความประพฤตินักเรียนที่ประพฤติผิดวินัย เช่น สู้บบุหรี่ หนีโรงเรียน		
พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	62	84.93
เป็นคณะกรรมการฝ่ายปกครอง	15	20.55
ช่วยสอดส่องดูแลบุตรหลานของตนเองและแก้ไข	60	82.19
ส่งเสริมให้เด็กมีวินัย โดยรู้จักการกล่าวคำ สวัสดี ขอโทษ	30	41.09

จากตารางที่ 17 พบว่า ในด้านที่ชุมชนควรจะมีส่วนร่วมต่อการรักษาวินัย และควบคุมความประพฤติของนักเรียนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 100 ที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะด้านการรายงานความประพฤติของนักเรียนที่ผิดวินัยให้แก่โรงเรียนทราบ ร้อยละ 84.93 และการช่วยสอดส่องดูแลบุตรหลานของตนเองและแก้ไข ร้อยละ 82.19 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนต้องการชุมชนดูแล ความประพฤติ และสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียนเป็นสำคัญ

4) การจัดกิจกรรมนักเรียน ข้อสัมภาษณ์มีลักษณะที่ว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนหรือไม่อย่างไร ได้ผลตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ค่าความถี่และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

ข้อสัมภาษณ์	ความถี่	ร้อยละ
	(n=73)	
ชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนหรือไม่อย่างไร		
ไม่มี	0	0
มี	73	100.00
การมีส่วนร่วมควรอยู่ในลักษณะ		
ร่วมจัดงานวันเด็ก วันปีใหม่ ดนตรี ประเพณีต่าง ๆ	64	87.67
ร่วมจัดงานนิทรรศการวิชาการ	39	53.42
ร่วมกิจกรรมกีฬาประจำปี	60	82.19
ร่วมกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด	54	73.97
ร่วมรณรงค์กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	49	67.12

จากตารางที่ 18 พบว่า ในด้านที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ร้อยละ 100 ต้องการให้มีส่วนร่วมในด้านนี้ในลักษณะคือ ให้ร่วมจัดงานวันเด็ก วันปีใหม่ กีฬา ดนตรี ประเพณีต่าง ๆ ร้อยละ 87.67 ร่วมกิจกรรมกีฬาประจำปี ร้อยละ 83.19 และร่วมกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ร้อยละ 73.97 ตามลำดับ

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน จากข้อสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยต้องการทราบว่า ปัญหาสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้เต็มທີ່หรือไม่บรรลุเป้าหมายนั้น มีอะไรบ้าง ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์ ได้ผลตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ค่าความถี่ และค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

ข้อสังเกต	ความถี่	ร้อยละ (n=73)
ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน		
โรงเรียนทำตัวแปลกแยกจากชุมชน	17	23.29
โรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน	25	34.25
ผู้นำชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา	17	23.29
ผู้บริหารโรงเรียนมีความขัดแย้งกับชุมชน	18	24.66
ชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ยากจน หาเช้ากินค่ำ	49	67.12
ชุมชนมอบความไว้วางใจให้กับโรงเรียนแล้ว	26	35.62
ชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น	39	53.42
ชุมชนไม่ได้รับการบริการจากโรงเรียน	15	20.55
ชุมชนไม่สนับสนุนหรือช่วยเหลือโรงเรียน	9	12.33
ชุมชนไม่เคยได้รับข่าวสารหรือข้อมูลจากโรงเรียน	18	24.66
ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนาร่วมกันจากโรงเรียน	14	19.18
ชุมชนไม่เคยได้ร่วมวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน	26	35.62
การตรวจสอบความประพฤติของนักเรียนในชุมชนเมื่อเห็นสิ่งผิดปกติ	9	12.33
โรงเรียนไม่เปิดโอกาสหรือประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนทราบว่าควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร	28	38.36

จากตารางที่ 19 พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน 5 อันดับแรกคือ ชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ร้อยละ 67.12 ชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น ร้อยละ 53.42 โรงเรียนไม่เปิดโอกาสหรือประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนทราบว่าควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร ร้อยละ 38.36 ชุมชนไม่เคยได้มีส่วนร่วมวางแผน

จัดการศึกษาของโรงเรียน ร้อยละ 35.62 และชุมชนมอบความไว้วางใจให้กับโรงเรียนแล้ว ร้อยละ 35.64

4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความต้องการให้ชุมชนมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างไรจึงจะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเป็นข้อสังเกตแบบปลายเปิด ปรากฏว่าได้มีคำตอบที่แตกต่าง ๆ มากมายที่คิดว่าจะชักนำชุมชนเข้ามามีบทบาท และส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสรุปความคิดเห็นได้ดังนี้

- 1) ชุมชนต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน และระบุนหน้าที่ของชุมชนต่อโรงเรียนให้ชัดเจน
- 2) มีการจัดตั้งกรรมการศึกษา เลือกสรรโดยชุมชนที่จะเข้ามาวางแผนพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่จะเสริมงานหลักของโรงเรียน
- 3) ให้ชุมชนร่วมมือกับโรงเรียนในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงอาคารสถานที่ หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในหรือนอกโรงเรียน
- 4) ให้ชุมชนช่วยเหลือสอดส่องดูแลความประพฤติ จริยธรรมของนักเรียนตลอดจนช่วยกันแก้ไขปัญหาลึกลับแฝงเร้นทั้งในและนอกโรงเรียน
- 5) ช่วยในการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนสู่ภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นแก่โรงเรียนได้ตลอดเวลา
- 6) จัดหางบประมาณ เงินทุน วัสดุสนับสนุนหรืออนุเคราะห์ให้โรงเรียน เมื่อเกิดความขาดแคลนโดยอาจมีการจัดตั้งกองทุนกลางสำรองไว้
- 7) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ในการวางแผนนโยบายจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน กำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน
- 8) ทำให้ชุมชนเกิดความรักอาทรและไว้วางใจโรงเรียน โดยโรงเรียนและชุมชนต้องทำงานคู่กัน ร่วมกันไปตลอดโดยเฉพาะงานเทศกาลต่าง ๆ ให้ชุมชนมีความตระหนักรู้ว่าโรงเรียนเป็นสมบัติร่วมกันของชุมชน

9) ให้ชุมชนมีส่วนในการจัดหลักสูตรวิชาชีพในท้องถิ่น และให้บุคลากรในท้องถิ่นนั้น มาเป็นวิทยากรสอนนักเรียนในโรงเรียนด้วย

10) ให้ชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการบริหารโรงเรียน โดยมีสิทธิ์ให้ข้อเสนอแนะ รับฟังปัญหาช่วยแก้ไขปัญหาร่วมกันพัฒนาโรงเรียน โดยไม่ก้าวก่ายการบริหารงานในโรงเรียน

11) ชุมชนควรมีการรณรงค์ช่วยกันในการศึกษาต่อของบุตรหลานให้เห็นความสำคัญของการศึกษามีเปอร์เซ็นต์ว่าการเรียนต่อมากขึ้น

12) ชุมชนควรจะมีเวลาให้โรงเรียนบ้าง เมื่อเวลาเรียนประชุมหรือมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนควรจะเข้าร่วมกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

13) ชุมชนควรจะได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าของผลงานของครู อาจารย์ เพื่อความศรัทธาในตัวครู และมีส่วนรับรู้ในด้านการใช้จ่ายงบประมาณในโรงเรียนบ้าง

14) โรงเรียนควรจัดให้มีเกียรติบัตร หรือโล่รางวัลชมเชยให้แก่ผู้นำชุมชน คณะกรรมการศึกษา คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูในแต่ละปี เพื่อเป็นเกียรติและกำลังใจ

15) โรงเรียน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ต้องออกเยี่ยมเยียนให้บริการแก่ทางชุมชน ก่อนแล้วค่อยขอความร่วมมือจากชุมชน จะทำให้ได้รับความร่วมมือง่ายขึ้น

16) โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน คอยเป็นตัวกลางประสานงาน ทุกหน่วยงานทุกเรื่องให้กับชุมชน เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายรวดเร็วยิ่งขึ้น

17) โรงเรียนร่วมกับชุมชนจัดตั้งสมาคมครู และผู้ปกครองให้มีคุณภาพ บริหารงาน พัฒนาโรงเรียนไปในทางที่ดีก้าวไกล และให้ชุมชนเห็นว่าโรงเรียนเป็นของคนทุกคน

จากความคิดเห็นที่หลากหลายมากมายนานาทัศนะที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สรุปประมวลไว้ข้างต้น ซึ่งพอจะเห็นได้ว่าชุมชนควรปฏิบัติอย่างไรกับโรงเรียน และโรงเรียนควรปฏิบัติอย่างไรกับชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาต่อไปทั้งนี้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาจะให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้นจะเกิดจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ โรงเรียนกับชุมชนต้องร่วมมือพัฒนาไปพร้อมกัน จึงจะไปสู่จุดหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

4.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในทัศนะนักวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารในแนวคิดของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และสรุปแนวความคิดในทัศนะต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ 20 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตามทัศนะนักวิชาการ

แหล่งที่มา	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ การปฏิรูปการศึกษา 2539	"การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จ โดยเชิญประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการของโรงเรียน ควรจัดตั้งเป็นสภากาการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษา"
เซ็น แก้วยศ การปฏิรูปการศึกษา จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ 2539	"ลักษณะการจัดโรงเรียนกำหนดให้โรงเรียนจัดตั้งสภาที่ปรึกษาของโรงเรียนโดยมีองค์ประกอบที่มีผู้ปกครองและชุมชนรวมอยู่ด้วย บทบาทหลักคือ การจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนและดูแลติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานและรายงานผลย้อนต่อชุมชน" "การเรียนการสอนที่ต้องอาศัยองค์ประกอบทางสังคม และเทคโนโลยีของการให้การศึกษาภารกิจการเรียนการสอนมอบหมายกลับคืนไปไว้ในมือของผู้ปกครองและชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการโรงเรียน ก็คือ การตรวจสอบความรับผิดชอบของชุมชนว่าจัดการศึกษาได้ผลมากน้อยเพียงใด นั่นคือ Accountability สิ่งที่ถูกติดมากับภารกิจที่มอบหมายให้กับชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้บุตรหลานของตนเอง"
ทองอยู่ แก้วไทรชะ ภาพอนาคตของการศึกษา ไทยในปี 2550, 2539	"ผู้เรียนได้รับการดูแลด้านอาหารกลางวันโดยทั่วถึง ชุมชน ครอบครัว เข้ามามีบทบาทจัดกองทุนเพื่อการนี้ร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น" "โรงเรียนจัดให้มีสมาคมผู้ปกครองหรือมีการสื่อสารที่ดีระหว่าง Staff ของโรงเรียนและผู้นำชุมชนให้โรงเรียนและชุมชนเป็นสถาบันเดียวกันสามารถให้บริการร่วมกันทั้งสถานที่ อุปกรณ์และมีการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน" "โรงเรียนและชุมชนต้องสร้างและดำรงไว้ซึ่งสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยสันติ"

ตารางที่ 20 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตามทัศนะนักวิชาการ (ต่อ)

แหล่งที่มา	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
	"การบริหารการจัดการศึกษาต้องค้ำความรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุดคือ โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน" "ปรับสภาพคณะกรรมการที่ปรึกษาสถานศึกษาให้เป็นองค์คณะบุคคลที่มีการจัดตั้งและกำหนดบทบาทภารกิจ ความรับผิดชอบตามกฎหมาย คณะกรรมการจะมีองค์ประกอบสมดุลย์ระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ และสมาชิกอื่นในชุมชน ทั้งนี้ประธานกรรมการมาจากผู้ปกครองและผู้นำชุมชน หรือภาคธุรกิจ" "มีองค์คณะบุคคลที่ผสมผสานระหว่างผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนชุมชน ดำเนินการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษา" "การจัดการศึกษาต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การกำหนดเกณฑ์แห่งความสำเร็จ การประเมินผล และการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษา ลงไปสู่สถานศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษา"
นิภาพ ธงไชย การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชน, 2538	"การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การที่ประชาชนสามารถกำหนดนโยบาย ปรัชญา และแนวทางบริหารด้วยกลุ่มของตนเองโดยแตกต่างกันไปตามแต่ละกลุ่ม แต่ก็มีจุดร่วมในระดับประเทศอยู่ในระดับหนึ่งได้"
ประกอบ คูปรัตน์ การปฏิรูปการศึกษาแบบต้องให้เสรีภาพ, 2539	"ประชาชนได้มีสิทธิ มีส่วนเลือกและประชาชนต้องเข้าไปรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของบุตรหลานและของตนเองมากขึ้น" "กระตุ้นให้หลาย ๆ ส่วนงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นชุมชนท้องถิ่น วัด องค์การบริหารธุรกิจ ผู้ปกครองได้เข้ามา

ตารางที่ 20 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตามทัศนะนักวิชาการ (ต่อ)

แหล่งที่มา	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
	จัดการศึกษา" "ประชาชนต้องเข้าไปรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา อาทิเช่น การให้แต่ละโรงเรียนและสถานศึกษาได้มีวิชาบังคับเรียนแต่น้อย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจได้มาก มีเวลามากขึ้นที่จะได้เรียนในสิ่งที่ตนเองมีความสนใจ และถนัด"
ประเวศ วะสี การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชน, 2538	"สังคมทั้งมวลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กลายเป็นการศึกษาเพื่อคนทั้งหมด (Education for All) ชุมชนที่เข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาได้ทุกชนิด ชุมชนจะเข้มแข็งได้ต่อเมื่อมีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีการเรียนรู้และให้ชุมชนเป็นทรัพยากรแห่งการเรียนรู้" "สังคมทั้งมวลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กลายเป็นการศึกษาเพื่อคนทั้งมวล (Education for All) ชุมชนที่เข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาได้ทุกชนิด ชุมชนจะเข้มแข็งได้ต่อเมื่อมีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีการเรียนรู้และให้ชุมชนเป็นทรัพยากรแห่งการเรียนรู้"
สงบ ลักษณะ แนวคิดเรื่องการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา, 2539	"สร้างระบบประกันคุณภาพโดยอาศัยระบบตรวจสอบคุณภาพ โดยองค์กรแนวคิดเรื่องการใช้ภายนอก (Quality Auditing) เป็นกลไกเสริมการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งอาจเป็นคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ของชุมชน หรือเป็นการรวมตัวกันโดยไม่เป็นทางการของผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน อาจมีผู้แทนของชุมชนในท้องถิ่นร่วมเป็นคณะบุคคลพิจารณาองค์ประกอบ มาตรฐานคุณภาพ"

ตารางที่ 20 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตามทัศนะนักวิชาการ (ต่อ)

แหล่งที่มา	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
เสน่ห์ จามริก การศึกษากับการมีส่วนร่วม ของประชาชน, 2538	"รูปแบบที่ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กระบวนการศึกษา ต้องคิดถึงการสร้างกระบวนการความสัมพันธ์ของชีวิตครู นักเรียน พ่อแม่ร่วมชีวิตอยู่ในประชาคมเดียวกัน" "จุดที่เริ่มควรจะปรับ โครงสร้างของภาวภายในท้องถิ่นให้มีกำลังทรัพยากรกำลังเงินดีขึ้น ชุมชน จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น"
สิปปนนท์ เกตุทัต เป้าหมายและยุทธศาสตร์ ในการปฏิรูปการศึกษา, 2539	"การจัดการศึกษาเป็นภารกิจร่วมกันของปวงชนทุกสถาบัน ทุกองค์กร เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน การศึกษาใน ยุคโลกาภิวัตน์จะต้องเป็นเรื่องของหลายคนหลายสถาบันเข้ามาร่วม รับผิดชอบกันตั้งแต่ครอบครัว ชุมชนไปจนถึงสื่อมวลชน"
สุวัฒน์ พุธเมธา ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน, 2524	"พ่อแม่ ผู้ปกครองสามารถให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน" "ให้การสนับสนุนในด้านการเงิน อุปกรณ์ต่าง ๆ และรายงาน" "ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในการกำหนดปรัชญาและจุดหมายของโรงเรียน" "ชุมชนเป็นแหล่งปฏิบัติชีวิตที่แท้จริงของโรงเรียน"
ส. ศิวรักษ์ การศึกษากับการมีส่วนร่วม ของประชาชน, 2538	"การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนเป็นเรื่องของ ทาน ศีลและ ปัญญา ศีล หมายถึง วินัยที่ร่วมกันสร้างให้มีการเอาเปรียบกันน้อยที่สุดในชุมชนและพยายามสร้างชุมชนให้เข้มแข็งให้ถูกเอาเปรียบจากภายนอกน้อยที่สุด"

ตารางที่ 20 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตามทัศนะนักวิชาการ (ต่อ)

แหล่งที่มา	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน
สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ 2539	"ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอน"
อรุณ จันทวานิช การปฏิรูปหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2539	"หลักการของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งสนองความต้องการของ ชุมชนท้องถิ่นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนา หลักสูตร" "ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้อย่างมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียน บ้าน และ ชุมชน"

จากตารางที่ 20 พบว่า แนวความคิดตามทัศนะนักวิชาการในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนสรุปได้ว่า

- 1) การจัดการศึกษาเป็นการกิจร่วมกันของปวงชนทุกสถาบัน ทุกองค์กร
- 2) การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ต้องมอบหมายภารกิจความรับผิดชอบการจัดการศึกษา การตรวจสอบ การกำกับและดูแลคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาให้ผู้ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด คือ สถานศึกษา ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีกระบวนการทางกฎหมายรองรับ
- 3) คณะบุคคลที่ผสมผสานระหว่างผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนชุมชนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษา
- 4) การมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบของชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนทั้งการกระจายอำนาจการบริหารวิชาการ และการตัดสินใจต้องไปสู่คณะองค์บุคคลในระดับจังหวัดและโรงเรียนเป็นสำคัญ

5) การปรับเปลี่ยนองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไปพร้อมกันทั้งระบบบริหาร ผู้เรียน สถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยมีความ ศรัทธา และความ เชื่อตรงกันจะยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และมอบความรับผิดชอบใน การจัดการศึกษาให้ชุมชนได้

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ เต็มที่ หรือไม่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์นั้น ผู้วิจัยสามารถเรียงลำดับปัญหามากไปน้อยได้ดังนี้

- 1) ชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ยากจน
- 2) ชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น
- 3) โรงเรียนไม่เปิดโอกาสหรือประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนทราบว่า ควรเข้ามามีส่วนร่วม อย่างไร
- 4) ชุมชนไม่เคยได้ร่วมวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน
- 5) ชุมชนมอบความไว้วางใจให้กับโรงเรียนแล้ว